

BRATISLAVA – *Euroatlantické centrum si v spolupráci s týždenníkom TREND aj v tomto semestri pripravilo sériu diskusných klubov – prvý z nich bol venovaný téme **sankčnej politiky západu voči Rusku.***

Hostom diskusie bol analytik TREND-u Michal Lehuta, ktorý pre návštevníkov podujatia pripravil aktuálne výťažky tohto obľúbeného týždenníka. Súčasnú situáciu v oblasti medzinárodných vzťahov označil hlavný rečník za anarchickú, možnosti štátov navyše v súčasnosti nie sú na úrovni, pri ktorej by mohli určovať chod svetového diania. Sám vníma sankcie ako jedinú akceptovateľnú možnosť, ak nechceme nástup vojny. Potom už prešiel k pôvodu súčasných sankcií a pohľadu na vývoj pokusu Ukrajinu o európsku integráciu. Práve pri režime vtedajšieho prezidenta Viktora Janukovyča parlament väčšinou rozhodol o podpise Asociačnej dohody, ktorá by Ukrajinu zaradila medzi európsku spoločnosť. Občania boli nadšení, no ich radosť nevydržala dlho. Rusko pri pláne vytvorenia Eurázijskej únie počítalo aj účasťou ukrajinského suseda, bez jeho pôsobenia v tomto spoločenstve by v podstate stratilo na význame. Ukrajina lákaniu silného Ruska podľahla a Asociačnú dohodu napokon nepodpísala, čo vyvolalo v uliciach masívne demonštrácie. Krajina sa zároveň ďalej rozhodovala, či chce patriť východu alebo západu. Existuje viacero pohľadov na danú situáciu, hosť spomenul napr. ten liberálny, ktorý hovorí o suverenite štátu a práve na to, čo má robiť. Nezabudol ani na zjavné porušenie medzinárodného práva zo strany Ruska, najmä v súvislosti s vyslaním neoznačených vojakov na miesta sporov. Pripomenul tiež Budapeštianske memorandum podpísané v roku 1994, na základe ktorého sa taktiež diskutuje o neférovom počínaní ruského giganta. V závere úvodnej časti venoval hosť pár slov aj k nedávnym voľbám na Ukrajinu – východ, ktorý ovláda Janukovyč, mal síce pri volebných urnách nízku účasť, ale práve podporovatelia tohto kontroverzného politika získali na tomto území najväčšiu podporu. Lehuta ale nevie, či sa bude dať výsledkom dôverovať.

V ďalších minútach hlavný rečník spoločne s moderátorom Marekom Kopanickým, zástupcom Euroatlantického centra, rozobrali vnímanie sankcií z pohľadu hlavných blokov sveta. Úvod časti patril Spojeným štátom americkým, ktorých prezident, Barack Obama, označil sankcie za významné a cielené – vzniká veľká podobnosť s časmi pred 20 rokmi. Hlavný rozdiel medzi EÚ a USA je podľa Lehutu najmä obchod s Ruskom, Spojené štáty americké si v tomto smere môžu voči Rusku dovoliť viac. V súvislosti s USA je často používaný pojem „Policajti sveta“, nechcú stáť bokom a sú hegemónom v oblasti medzinárodných vzťahov. Po USA prišla na rad Európska únia, kde podľa host'a vládne najmä názorová nejednotnosť. Na základe jeho pozorovaní sa v Európe vytvorili tri skupiny. V tej úvodnej figurujú krajiny s miernejším prístupom k danej situácii, ďalšiu vytvárajú napr. Španielsko a Portugalsko s chladným prístupom, ktorý Lehuta dokonale chápe. Záverečný blok je vytvorený štátmi s tvrdším postojom. Slovensko podľa analytika vie, že moc v súčasnosti reprezentuje USA, Rusko nevnímame ako hrozbu a možno aj preto sme na strane slabšieho. Rusko sa na základe vyjadrení hlavných predstaviteľov sankcií neobáva, postoj je skôr alibistický. Európa v rámci obmedzení prešla aj na oblasť energetiky, kde boli zastavené

dodávky technológií do Ruska. Gigant na to reaguje posilňovaním vnútroštátnej spolupráce – ideálnym príkladom je kooperácia najväčších korporácií Rosneft' a Gazprom. Pre ďalší vývoj je dôležité aj neustále sledovanie prognóz a analýz, v rámci Ruska sa v tomto roku očakáva pokles HDP o 0,6%, v budúcom roku by to malo byť 1,1%. V Európe by to mala byť taktiež mínusová hodnota, konkrétne 0,3%. Rusi dokonca zvažujú absolútny zákaz dovozu áut z EÚ, čo by bola veľká rana aj pre slovenskú ekonomiku. Negatívne myšlienky podporuje aj neustály pokles hodnoty rubľa, od januára padol o 18%, čo nie je rozhodne zanedbateľné. GAZPROM informoval, že sankcie budú mať vplyv najmä na financovanie športu – práve v tejto oblasti sa totiž angažuje už niekoľko rokov, v posledných mesiacoch ide najmä o hokejovú KHL. Zaujímavosťou je aj nedávna anketa na slovenských športových weboch, kde sa objavila otázka, či by mal Slovan po udalostiach na Ukrajine a v Rusku bojkotovať svoju účasť v tejto prestížnej súťaži – až 83% hlasujúcich podporovalo myšlienku bratislavského odstúpenia. Lehuta sa tiež zamyslel, aké by mohli byť dôsledky tohto vývoja – podľa neho budú nesmierne podobné Studenej vojne. Hovorí sa, že Ukrajina nikdy nemôže byť členom EÚ či NATO, príkladom toho, že by to šlo, je ale bezproblémová, dnes už trojročná účasť pobaltských krajín v európskych spoločenstvách. Reč prišla aj na postoj Slovenska – moderátor spomenul nedávne vyjadrenie ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí, Miroslava Lajčáka, ktorý označil Rusko za hlavného strategického partnera. Dôvodom je najmä 99% - ná hodnota dovozu plynu z jeho územia. Lehuta podporuje najmä myšlienku vytvorenia spoločnej zahraničnej politiky EÚ, ktorá by zjednotila postoj členských krajín spoločenstva. Záver tejto časti patril zhodnoteniu výstavby Logistického centra NATO v Poprade, podľa analytika sú veci, ktoré musíme robiť a práve toto centrum je jednou z nich.

Záverečné slová patrili najmä zhodnoteniu a budúcemu vývoju, Lehuta z pozorovaní usudzuje, že Európa je ochotná a pripravená rokovať s Putinom, nedá sa však postupovať ako pred 2.svetovou vojnou. Ukrajina vraj bola ochotná naďalej bojovať, hovorí sa najmä o tom, aby tento spor neskončil ako zmrazený konflikt. Slovensko sa Ukrajine snaží pomáhať množstvom ústretových krokov, otvorili sa trhy, najmä v oblasti priemyslu. Priznal, že náš východný sused patrí v súčasnosti medzi najchudobnejšie krajiny Európy, potrebná je okamžitá pomoc od MMF. Pomocným riešením od Slovenska je aj rezervný rok plynu, ktorý je jednou z ciest pre ukrajinskú revitalizáciu. Diskusiu uzavrel ďalšími možnými riešeniami, ktoré vidí predovšetkým v zjednodušení prístupu Ukrajincom na naše územie, najmä tých vzdelanejších vzhľadom na ekonomické hľadisko. Po záverečnom poďakovaní moderátor spoločne s hosťom pozvali prítomných účastníkov na ďalší diel série diskusných klubov, ktorý sa uskutoční už o dva týždne.